

dialoguri și replici (*întoarce!*) de tot râsul... Fără sublinieri arțăgoase, cu o regie mai degrabă ascunsă în text și în interpreți, vine în favoarea acestei comedii politice amare Lucian Sabados. Ce n-ar fi fost de crezut, de „acasă”, privește calitatea interpretării actoricești, unitară (evident, și prin coordonare regizorală). Sunt în roluri, alături de I.R. Burlan (actor cu experiență scenică în plină dezvoltare, la Ploiești), nume mai puțin „rulate”, *absolvenți de Târgoviște*, cu alte cuvinte, sau formați de Institutul de Artă din Chișinău (sau de o Școală Populară de Artă). Interpretările lor au tonus comic susținut și contur clar.

La Târgoviște a funcționat, între '91 și '96, Academia de Artă Teatrală „Thalia”. Intră în contul profesorilor acelei școli de teatru un procent consemnabil de aplauze la recenta

premieră. Teatrul din Târgoviște a optat pentru textul lui Gârbea, pesemne, duminică. Deși abia înființat, teatrul mai are în repertoriu: Cervantes și Unamuno, Caragiale, Doru Moțoc, Vitalie Ursu și Valentin Turculeț... Asta înseamnă alte patru premiere în timp scurt, înseamnă un afiș cam eclectic, dar poate că spectacolele înving teoria prin teatralitate, cum se întâmplă și în cazul de față. Pe o scenă lipsită de dotările obișnuite, Târgoviștea își joacă șansa de a fi observată de viața teatrală...

Teatrul „Tony Bulandra” – Târgoviște: Cine l-a ucis... pe Marx? de Horia Gârbea. Regia: Lucian Sabados. Cu: Ion Radu Burlan (de la Teatrul „Toma Caragiu” din Ploiești, Cătălin Aldea, Rodica Bistriceanu, Vali Pena, George Buică. Data premierei: 17 mai 2002.

O montare jubiliară

1. Ar putea fi „furtunoasă”, dar între coperte de carte, „Noaptea...” aceasta recentă, arădeană și jubiliară. Sub „ceea ce se vede” în scenă, sub binaua cu un singur cat a reprezentației fulgurează un raft de bibliotecă, așa mi s-a părut. O tentație a regizorului *profesional și citit*, care e, desigur, Ion Mircioagă, de a-și arcuri proiectul deasupra trupei (ale cărei valențe și limite le cunoaște bine), arc riscant. Cred că o preocupare intensă va fi fost și aceea de a evita (surclasa, poate?!...) culoarul „tradițional” de lectură spectaculară asupra piesei. Nu e clară prioritatea autorului de proiect scenic, sunt la concurență prea mulți vectori conceptuali, asta face din spectacol un fel de biliard grăbit ce nedumerește sala. Reprezentația nu reușește „să se adune” pe o idee ordonatoare. Textul lui Caragiale – care are axă! – rulează cumva în alt plan, cumva „peste drum” de scenă. Nu pot încuraja comentariile de hol arădean, de genul: „Acesta nu e Caragiale!”, pentru că, teoretic vorbind, didactica respingerilor lineare *usucă* lucrurile la care se referă, tot așa ca și un conspect regizoral literaturizant o piesă. Actorii par, la premieră, desanguinizați; deși în continuă alergare, personajele pe care le „poartă” nu animă replica, situația, ingineria comediei caragialene, atât de vie totuși. La rigoare, cu excepția lui Rică Venturiano, nici unul dintre personaje nu vine în scenă „din viața sa ante-scenică” sau,

cu alte cuvinte, personajele reprezentației de la Arad nu au, din păcate, biografie. „*În culise, personajele de teatru se luptă pentru biografie*” – obișnuia să ne spună Valentin Silvestru. De puține ori am cântărit atât de sigur, cum s-a întâmplat recent, la Arad, viabilitatea aserțiunii citate anterior. La Arad *izbucnesc din culise în scenă niște actori*, actorii aleargă fizic prin scenă, *personajele lui Caragiale sunt altundeva*, în pagina piesei, în fila proiectului regizoral...

2. Un contrapunct ironic vor să fie exercițiile și danțurile... civice pe care le execută, secvențial, trupa (personajele binecunoscute și un fragment de lume inventată de regizor). Și aici sensul se recuperează detașat de imaginea din scenă (cam dezlânată – prin imprecizia mișcărilor trupei). Dar trebuie observat și că directorul de scenă investește cu prea multă sarcină ideatică momentele „baletate”: e și un fel de scenariu suprapus laitmotivului spectralar (dar nu un scenariu coerent), ca și cum nu erau suficiente *semnalele descriptive* – din care pricepem că lumea a fost și rămâne cum o știm, „patrihoată” până la ridicol, *concomitent europeanistă* până la ridicol. Când „dă bine” patriotismul, „cântăm și dansăm” *Eroi au fost, eroi sunt încă*; „trecem” spontan la valsuri „vieneze”, de la o zi la alta. Într-un eseu, ideea asta și-ar găsi probabil cadența, respirația, nuanțele...

3. Există o siluetă promițătoare în spectacol: Rică Venturiano! Însă cascadoriile lui destul de riscante, repetitive, ca și secvența de film, cu norul de var fin ce îi învăluie întoarcerea în „odaie“, după fuga bezmetică pe schele, rămân lucruri în sine. Nu-mi aduc aminte să fi asistat la o mai nefericită lectură a „Vocii Patriotului Național“ decât cea din premiera de la Arad.

La Arad s-a mai jucat „Noaptea furtunoasă“ în 1950 și în 1973. Teatrul marchează parcursul piesei printr-o mică expoziție, în hol. Spre sfârșitul stagiunii, e

programat un eveniment teatral deosebit: premiera unui *text inedit*, de Radu Stanca – „Rege, preot și profet“ – în regia lui Radu Dinulescu, montare aflată deja în repetiții...

TEATRUL DE STAT ARAD – O noapte furtunoasă, de I.L. Caragiale. Regia: Ion Mircioagă. Scenografia: Mihai Călin Păcurar. Mișcarea scenică: Hugo Wolff. Cu: Bogdan Costea, Călin Stanciu, Zoltan Lovas, Carmen Vlaga, Costin Gavază, Adrian Ghiniță, Dorina Darie-Peter, Adelin Ghionghioșan, Florin Covalciuc. Premiera: 20 aprilie 2002.

Roxana CROITORU

Sub semnul extazului

După *Căsătoria* de Gogol și *Nunta însângărată* de Lorca, Mona Chirilă ne invită la Teatrul Maghiar, la premiera *Nopti din cele o mie și una*, pe un scenariu propriu după *1001 de nopți*.

Ideea unui spectacol după *1001 de nopți*, una dintre cele mai valoroase cărți ale literaturii universale, a urmărit-o din studenție: „Este o idee mai veche. Cartea aceasta îmi place foarte mult... Aceste «basmе» povestite sunt visele omenirii, care sunt nemărginite.“ Așa cum s-a întâmplat și cu spectacolul *Mantaua* de la Naționalul clujean, născut din celebrele *Mantaua* de Gogol și *Maestrul și Margareta* de Bulgakov, scenariul Monei Chirilă surprinde prin originalitatea abordării. O abordare liberă și inteligentă din care *Șeherezada* lipsește ca personaj și e totuși prezentă în atmosfera de mister, opulență, exotic și magie specifice lumii arabe. O Șeherezadă-regizor ce desfășoară din culise ghemul celor 1001 de nopți? „Spectacolul are elementele lui distractive pe care le poți așeza într-o comedie fantastică, dar în fapt e un spectacol liric, serios. Cred că pentru public va fi interesant. Un spectacol original în care este distanță ironică, sentimentală și filosofică totodată.“, spune Mona Chirilă.

Povestea e în final un ecou, o mărturie despre spiritul și moravurile unde ea s-a născut. Dar spiritul uman e întotdeauna același și aruncat într-o lume unde suferința e mai mare decât fericirea (vezi lumea orientală), el caută mereu o îndepărtare, o reprezentare flantantă a ceea ce ar fi putut să fie, o evaziune în afara realului. Spectacolul stă sub semnul extazului, născut din inhalarea drogului, începe și se încheie cu

cuvântul extaz. Pentru că în centrul întregii cărți e iubirea erotică și tot ceea ce o slujește.

Intrunind echipa obișnuită de creatori (decoruri T.Th. Ciupe, costume Carmencita Brojboiu, ilustrația muzicală Corina Sârbu) spectacolul Monei Chirilă uimește și cucerește printr-o extraordinară armonie și simplitate a mijloacelor. Atmosfera orientală e recompusă în spațiul scenic dintr-un panou desenat, casa eroului principal, *Abu Hassan*, care se va completa pe tot parcursul spectacolului – până la deschiderea scenei în întreaga ei profunzime, la final – cu plasticitatea mișcării interpreților, îmbrăcați în costume „concret orientale“, adaptate ideii regizorale și minime obiecte de decor sau recuzită mănuite la vedere. Lăzi grele cu capace căptușite cu oglinzi, care ce altceva ar putea ascunde decât pe frumoasele ce-l ispitesc pe *Abu Hassan* învăluit în aburul hașului? Sau panourile din oglinzi ce se rotesc la nesfârșit tensionând paroxistic încetineala cu care *Hassan Badredin* ajunge să-și atingă iubita, pe *Sett-el Hosn*, și să-și împlinească iubirea. Mătăsurile vapoase învăluie trupurile celor șapte *hurri* (femei splendide promise de Mahomed credincioșilor, în paradis) râvnite de *Abu Hassan* sub puterea drogului. Sărmanul își trăiește în drog marea (se crede emirul dreptcredincioșilor) și aventura erotică. Pe canavaua poveștii lui *Abu Hassan* se desenează arabescurile celorlalte povești: cea a *fiului lui Kasib*, cel care ne dezvăluie în extaz splendorile grădinilor interzise, povestea de dragoste dintre *Sett el-Hosn* și *Hassan Badredin*, a călugăriței *Mariam*, care vrea să devină musulmană, a cocoșatului păcălit, a